

Таким чином, при професійній підготовці студентів у педагогічних вузах, модульне навчання слід розглядати як сукупність педагогічних умов, визначальний підбір на модульній основі змісту, форм, методів і засобів навчання, що забезпечують комфортні суб'єкт-суб'єктні відносини педагога і студентів в процесі досягнення ефективного результату в засвоєнні наукових знань і формуванні професійних та особових якостей майбутніх дефектологів. Під модулем слід розуміти відносно самостійну цілісну організаційно-змістовну одиницю навчальної програми професійно-орієнтованих дисциплін. Модуль складається з компонентів, які є структурними елементами модульної програми дисципліни та обумовлюються її змістом. Мета модуля як структурної одиниці робочої програми дисципліни полягає у створенні умов для засвоєння студентами наукових знань, умінь і навичок, а також формування професійних та особистісних якостей, необхідних для майбутньої професії. Методологічною основою модульного навчання є психологічна готовність, педагогічна майстерність, програмне і дидактичне забезпечення, педагогічні дослідження (діагностика і моніторинг).

Модульна технологія дозволяє реалізувати наступні принципи навчання: доступність; оперативного взаємозв'язку; динамічність; технологічність; гнучкість. Застосування модульного навчання, як один з варіантів інноваційних технологій засновано на гуманістичних ідеях і принципах, за допомогою яких реалізується особистісно-орієнтований підхід до професійної підготовки фахівців педагогічної галузі.

Відтак, модульне навчання, дає можливість сформулювати ряд професійних завдань, які необхідно вирішувати при підготовці кваліфікованих педагогічних кадрів та гармонійного розвитку особистості студентів в цілому: – стимулювати навчально-пізнавальну активність студентів, організувати пізнавальну діяльність з оволодіння професійними науковими знаннями, уміннями та навичками; – створити умови для розвитку мислення, пам'яті, творчих уподобань і здібностей студентів з урахуванням індивідуальних особливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гараев В.М., Куликов С.И., Дурко Е.М. Принципы модульного обучения // Вестник высшей школы, 1997. – №8. – С. 30 – 33.
2. Прокопенко И. Модульна система за усъвършенствование на руководни кадри на низова и средни звена// Проблема на труда. - София. - 1985. - № 2. с.16
3. Тимофеева Ю.Ф. Роль модульной системы высшего образования в формировании личности педагога-инженера // Высшее образование в России. – 1999. – №4. – С. 119 – 125.
5. Формирование социально-профессиональных качеств будущего специалиста / А.Н. Алексюк, С.А. Кашин и др. – М.: Высш. шк., 1992. – 56 с.
6. Юцявичене П.А. Теория и практика модульного обучения //Сов. Педагогика. – 1990. – №1. – С. 55 – 60.
7. Шумякова В.Н. Модульное обучение при подготовке предпринимателей в США / Ред. К.Н. Цейкович. – М., 1995. – 44 с. (проблемы зарубежной ВШ: Обзор.информ. / НИИВО; Вып.4).

УДК 37.013.42-053.2-056.24

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ ОСІБ З ОБМЕЖЕННЯМИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Поліщук О.А.

Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка

У статті розглядаються питання самореалізації осіб з обмеженими можливостями у процесі трудової реабілітації.

В статье рассматриваются вопросы самореализации личности людей с ограниченными возможностями в процессе трудовой реабилитации.

In the article are examined the questions of self-realization of personality of people with the limited possibilities by facilities of workers rehabilitation.

Ключові слова: психофізична реабілітація, соціальна адаптація, інклюзія, інтеграція, трудова реабілітація, медико-психолого-педагогічний супровід.

Ключевые слова: психофизическая реабилитация, социальная адаптация, инклюзия, интеграция, трудовая реабилитация, медико-психолого-педагогическое сопровождение.

Key words: psychophysical rehabilitation, social adaptation, inclusion, integration, workers rehabilitation medico-psychology-pedagogical support.

Основними складовими процесу забезпечення зайнятості інвалідів є їх професійна орієнтація, трудова реабілітація та працевлаштування. У всіх прийнятих нормативних документах послідовно проводиться курс державної політики на інтеграцію інвалідів до суспільного життя, у т.ч. заходами з професійної реабілітації. Остаточно основи вітчизняної політики щодо професійної реабілітації та зайнятості інвалідів було сформовано із прийняттям Державної програми розвитку системи реабілітації та трудової зайнятості осіб з обмеженими фізичними можливостями, психічними захворюваннями та розумовою відсталістю на період до 2011 року (Постанова КМУ від 12.05.2007 № 7161). Із прийняттям цієї Програми у розумінні мети професійної реабілітації інвалідів відбулося перенесення акценту із відновлення працездатності інвалідів на їх інтеграцію до суспільного життя.

Однією із найважливіших умов інтеграції інвалідів у суспільство, без сумнівів, є підвищення їх конкурентоспроможності на відкритому ринку праці шляхом отримання реабілітаційних послуг через професійну підготовку, що і **є предметом нашого дослідження**.

Фахівцями центрів професійної реабілітації приділяється велика увага щодо сприяння в пошуку зайнятості, працевлаштуванню і підвищенню обізнаності слухачів про свої права, обов'язки та саму процедуру працевлаштування. Робота щодо сприяння працевлаштуванню слухачів Центру проводиться в декілька етапів. *На першому етапі*, який проходить після зарахування вступників на професійну реабілітацію, фахівці Центру, протягом першого навчального тижня проводять зі слухачами інтерактивне спілкування та анкетування. Основна мета першого етапу полягає у вивченні і аналізі проблем, які супроводжували слухача в процесі вступу до центру та визначення рівня його готовності до професійного навчання.

Наступний, *другий етап* полягає в наданні розгорнутої інформації про вступників до Державного та обласних центрів зайнятості. Робота полягає у підготовці інформації щодо зарахованих слухачів. Інформація містить ряд таких основних показників як: інвалідизуючий діагноз; обрану робітничу професію, за якою здійснюється підготовка в Центрі; підприємство чи організацію, які гарантують працевлаштування. Основне завдання цього етапу – надання Державному та регіональним центрам зайнятості розгорнутої інформації про вступників як потенційних клієнтів служби зайнятості за місцем проживання.

Третій етап - відпрацювання і набуття слухачами певних вмінь і навичок пошуку роботи в процесі викладання в Центрі навчальної дисципліни «Техніка пошуку роботи». Протягом зазначеного етапу у співпраці з фахівцями із соціальної роботи проводиться серія «круглих столів» та вечорів з проблемних питань працевлаштування за участі представників державної служби зайнятості та громадських організацій інвалідів. Основні завдання етапу:

- опрацювання отриманої від Державного центру зайнятості зворотної інформації про можливості вирішення питання зайнятості випускників;
- проведення інструктажу слухачів про порядок звернення до центрів зайнятості;
- вручення, за наявності, рекомендаційних листів із зазначенням запропонованих місцевою службою зайнятості вакансій робочих місць за набутою випускником робітничою професією;
- надання рекомендаційних листів випускникам, які виявили бажання щодо подальшого вступу до навчальних закладів II, III і IV рівнів акредитації;
- представлення кращих випускників Центру представникам установ і організацій, які залучаються до складу Державних атестаційних комісій, з метою їх подальшого працевлаштування.

Заключний, *четвертий етап* полягає в проведенні інтерактивного спілкування та постійних моніторинрів з питань працевлаштування і зайнятості випускників центру. Фахівці центру професійної реабілітації інвалідів проводять цілеспрямовану роботу з метою отримання реальної інформації, вивчення та аналізу повного спектру проблем, які супроводжують інвалідів від моменту вступу, в процесі і після закінчення професійного навчання.

Досвід роботи свідчить про те, що в процесі направлення інвалідів на професійну реабілітацію існує ряд суттєвих проблем, які потребують комплексного вирішення:

1. Направлення і відбір інвалідів на професійну реабілітацію неможливі без ефективного інформування, без тісної взаємодії в цьому процесі усіх зацікавлених структур – регіональних органів державної служби зайнятості, органів праці та соціального захисту населення, МСЄ, центрів професійної реабілітації інвалідів.

2. Існує нагальна потреба створення єдиної державної інформаційної програми, яка б всебічно висвітлювала проблеми професійної орієнтації та працевлаштування працездатних інвалідів та інформувала суспільство про діяльність центрів професійної реабілітації інвалідів.

3. Існує ряд організаційних та морально-етичних проблем, з якими стикаються вступники на рівні обласних та районних центрів зайнятості і обласних та районних органів праці та соціального захисту населення.

4. Існує необхідність створення уніфікованих стандартних методик для діагностики вступників і слухачів центрів професійної реабілітації інвалідів, оскільки результати професійної діагностики та професійних проб в умовах центру свідчать про невідповідність висновків щодо направлень на робітничу професію, які були надані управліннями праці та соціального захисту населення та на основі висновків МСЄ та Центрів зайнятості. Вони повинні бути розроблені з урахуванням вимог як для визначення професійно важливих якостей для кожної робітничої професії, їх діагностичних показників та методик (психограми спеціальностей), так із урахуванням певних нозологій інвалідності.

5. Потребує удосконалення наукове та науково-методичне забезпечення професійної орієнтації дітей-інвалідів старшого шкільного віку щодо їх професійного самовизначення і подальшого професійного росту. При цьому особливої ваги набуває профорієнтаційна співпраця фахівців центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів та центрів професійної реабілітації інвалідів.

Отже, для ефективного вирішення проблем працевлаштування випускників необхідно здійснити ряд заходів щодо вдосконалення системи працевлаштування інвалідів в цілому:

1. Ефективне працевлаштування випускників не можливе без тісної співпраці з усіма зацікавленими структурами - державною службою зайнятості, органами праці та соціального захисту населення, Фондом соціального захисту інвалідів, а головне – з роботодавцями.

2. Відпрацювання дієвих механізмів взаємодії щодо погодження з регіональними органами праці та соціального захисту населення і центрами зайнятості напрямів професійного навчання інвалідів при підготовці матеріалів з ліцензування освітньої діяльності.

3. Необхідність планування перспективної потреби в кадрах, у т.ч. людей з інвалідністю, за робітничими професіями, що значно удосконалить процес формування плану набору інвалідів на професійну реабілітацію.

4. Необхідне введення до реєстру професій сучасних (оновлених) переліків професій, рекомендованих для професійної підготовки та працевлаштування інвалідів із різними нозологіями.

5. Мінімізація непривабливих характеристик робочих місць, які пропонуються роботодавцями в рахунок установленого нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів.

6. Для випускників - інвалідів важливо зробити акцент на преференціях щодо започаткування власної справи, або створення індивідуальних робочих місць. При цьому самозайнятість для інвалідів виступає дієвою можливістю зайнятості на відкритому ринку праці.

7. Необхідно розвивати та впроваджувати застосування та поширення гнучких форм та режимів праці для працевлаштування інвалідів (скорочений робочий день, тиждень; надомна праця тощо).

8. Вдосконалення, модифікації і конкретизації потребують типові навчальні програми професійного навчання інвалідів за робітничими професіями, що дозволить значно підвищити конкурентоспроможність випускників центрів професійної реабілітації інвалідів на ринку праці.

9. Існує потреба у збільшенні обсягів навчального часу на навчальний курс «Техніка пошуку роботи» та соціально-психологічні тренінги щодо формування у випускників професійної мотивації, вироблення навичок самопрезентації та оволодіння технікою пошуку роботи.

10. Потребує удосконалення робота МСЕК в частині рекомендацій щодо адаптації та пристосування обладнання, приладдя та устаткування, умов праці, режиму роботи та трудових процесів до потреб інваліда.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про реалізацію статей 19 і 20 Закону України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 31 січня 2007 р., №70.

2. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Порядку надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітними підприємницької діяльності» від 20.11.2000, №307.

3. Врегулювання проблемних питань працевлаштування та захисту прав інвалідів у сфері праці. – К.: „Університет Україна”, Всеукраїнський центр професійної реабілітації інвалідів, 2007.

4. Карпило М.Є. Ефективне працевлаштування. – Київ, 1999.

5. Методичні рекомендації „Інформаційно-консультативна робота з інвалідами під час їх професійної реабілітації в контексті сприяння пошуку зайнятості (з досвіду роботи)”. /За загальною редакцією кандидата медичних наук М.Л.Авраменка – Всеукраїнський центр професійної реабілітації інвалідів – К.: 2008.

6. Регулирование проблем инвалидности на рабочем месте: Методическое пособие Международной организации труда. – Женева, 2002.